1-a Jaro, N.ro 19 APERAS SEMAJNE 5. Februaro 1925

ESPERANTO · ŝe la servo S.A.T. de la tutmonda PROLETARO

SENNACIULO

Oficiala organo de Sennacieca Asocio Tutmonda

La abonprezaro kaj reklamtarifo troviĝas sur la lasta paĝo — Neuzitajn manuskriptojn ni ne resendas. — Represo de artikoloj permesata nur se oni citas la nomon de nia organo, kaj se oni sendas al la Red. du ekz. de la gazeto enhavanta la koncernan represaĵon. — Ponumera prezo: 0,05 dol.

Redaktoro: N. BARTHELMESS Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz	Gvidanto: E. LANTY 24, Boulevard Beaumarchais, Paris XI.	Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

La Soveta Kooperacio

Kiam en Sovetio en 1921 estis enkondukita la t. n. "nepo" — nova ekonomia politiko — ĝi signis per si anstataŭon de la antaŭa rigora komunisma ekonomia produktad-distribua sistemo per pli-malpli mola formo de la "ŝtata kapitalismo" kaj pli-malpli kutima interna libera komerco.

Multaj estis komprenantaj tiun okazon kiel fiaskon de la tuta komunisma idearo pri la ekonomia problemo, iuj malice frotis siajn manojn... Tamen la komunistoj proklamis tiun fakton, kiel naturan etapon, necesan transpasan formon, neeviteblan en la aktuala momento politika.

Kaj estas vero, ke multaj ekonomiaj aranĝoj de la komunista registaro en Sovetio estis diktitaj plejparte per la postuloj de la politika situacio. Multaj ekonomiaj dekretoj estis vole-nevole publikigataj de la Sovetoj sendepende de iliaj antaŭaj intencoj kaj nur tial, ke mankis alia maniero por savi la aferon en la danĝeraj tagoj.

Estas jam historie difinita la t. n. epoko de la "milita komunismo" 1918 ĝis 1921. Al tiu ĉi tempo precipe rilatas la ĉefaj aranĝoj de la Sovetoj koncerne al la nacionalizo de ĉiuj landaj valoraĵoj, rekvizado de la pano ĉe la kamparanoj ktp. Estis ja la milito... Se eĉ la "demokratiaj" militintaj ŝtatoj permesis al si rekvizadon, konfiskon k. a. similajn perfortaĵojn, tio estis por ili jure malprava ago, dum la laboriste-kamparana registaro tion faris laŭ plena rajto: la havaĵo ja ne estis privata, sed komuna. Granda jurdiferenco!

Nur kiam en 1921 likvidiĝis la lasta fronto — ebliĝis laboro normala kaj estis nuligitaj ĉiuj eksterordinaraj institucioj kaj faroj — kune kun la "terura Ĉ. K." k. a. Ebliĝis organizo de la efektiva krelaboro kaj jen tie ĉi montriĝis la veraj avantaĝoj de la soveta ekonomia sistemo.

Nuntempe la ĉefa atento en la ekonomiaj taskoj de la sovet-registaro estas direktata al la *kooperacio* — kaj tio estas komprenebla por la registaro, kiu bazas sin ne sur supraj partoj de la elektitaj sociklasoj, sed sur kolektivaj fortoj de la larĝaj laborular-masoj.

LA PROLETARO SOVETLANDA

Ĝenerale la konsum-kooperacia movado en Rusio ekzistas 26 jarojn. Ĵus antaŭ la mondmilito — en 1914 la rusia kooperacio nombris ĉirkaŭ 1 650 000 membrojn. La tuta spezo de la rusiaj kooperativoj en 1916 atingis ĝis 50 959 000 rubloj, kio rilatis al la tuta ruslanda merkato nur kiel 1,5 %.

La ekonomiaj sekvoj de la milito, samkiel en la aliaj landoj, elvokis grandan "modon" al la kooperacio kaj en Rusio la revolucia idearo ankoraŭ pli-grandigis tion. En 1917 la kooperacio atingas en Rusio sian kulminacian punkton kaj nombras jam 11 500 000 membrojn. Tiu kresko de la kooperacio estis instigita ĉefe pro nesufiĉo de la provizado tiama kaj granda spekulado de la komercistoj.

En 1919 pro granda strečiteco en la civila milito, pro grandaj embarasoj en la provizado de la loĝantaro kaj la armeo, en la periodo de la "milita komunismo" la Sovetregistaro 20. marto 1919 dekretis transdoni la tutan provizadaferon en la lando al la kooperacio, funkcienda laŭ la taskoj kaj planoj de "Narkomprod" — popola komisarejo de la provizado.

Laŭ tiu dekreto la tuta laborula loĝantaro estis traktata kiel membraro de la „unuecaj konsum-societoj", la membreco estis deviga kaj nature tiuj societoj havis neniun "liberecon". Tiu ĉi dekreto elvokis diversajn plendojn el la flanko de la malnovaj "kooperatistoj", kiuj tion opiniis kiel perforton super la kooperacio kaj ĝian mortigon.

Ĉu vere la kooperacio estis mortigita de la bolŝevikoj, aŭ kontraŭe ili ebligis eksterordinaran ekfloron de la vere laborula kooperativa movado — ni vidu el la sekvantaj faktoj.

La dekreto 7. aprilo 1921 liberigis la kooperacion kaj nun ĝi estas tute nedeviga. La kooperacio de post tiu dato laboras nur laŭ siaj propraj fortoj kaj per la membroj, kiuj propravole al ĝi aliĝas.

Momente la sovetia kooperacio havas 6 800 000 membrojn-akciulojn kaj tiu nombro konstante kreskas.

Kiel ĝenerale kreskis la spezo de la rusa kooperacio, por kompari, montras jena tabelo de "Centro-

sojuz"-Centra Uniono de la kooperativ-societoj en Sovetio: —

1914 —	10 343 550 rubl.	1920 —	94 752 000
1917 —	46 791 000 „	1921 —	66 422 000
1918 —	30 347 000 „	1922 —	74 835 000
1919 —	44 285 000 „	1923 —	158 416 100

supozeble 1924 — 172 633 000

Jam tiu ĉi statistiko, kalkulita laŭ la unuspecigita monvaloro je la jaroj de granda valutofalo, montras grandan kreskon de la kooperacia aktiveco. Precipe la forkurinta 1924 jaro estis jaro de eksterordinare rapida kaj vasta progreso de la soveta kooperacio. Grandan rolon ludis en tio la definitiva stabiligo de la mono, nur en tiu jaro atingita pro brile sukcesinta financa reformo de la Sovetregistaro.

Ĉefe rapide kreskas la kooperacio inter la urbanaro kaj laboristaro. En junio 1923 estis 1 777 389 urbanoj kaj laboristoj kooperitaj, en aprilo 1924 — 2 400 849 kaj en aŭgusto 1924 — jam 2 863 172. Do nur dum 4 monatoj — pli ol 450 000 novaj membroj — nur laboristoj krom kamparanoj!

Plej bone ni povas observi la progresojn de la Soveta kooperacio sur la ekzemplo de M. S. P. O. — Moskva Uniono de la konsum-societoj, kiu dum la lasta tempo disvolviĝis je grandega organizajo, kun la spezo leviĝinta de 3 000 000 rub. ĝis 8 500 000 dum 4 monatoj. En oktobro 1924 M. S. P. O. havis la spezon ĉirkaŭ 5 000 000 rub. kaj lastaj informoj diras, ke la ĝenerala spezo de M. S. P. O. atingis 50 % de la spezo de la tuta Moskva merkato. Tio estas grava venko, ĉar krom la kooperacio sur la Moskva merkato figuras ankaŭ la ŝtataj entreprenoj, laborantaj interkonsente kun la kooperacio, kaj do por la privata komerco restas nemulta procento, kombinata el multaj malgrandaj detalaj butikoj.

M. S. P. O. en la komenco de 1924 konsistis el 95 lokaj kooperativoj en la urbo kaj 363 en la gubernio. En oktobro en Moskvo estis 57 kooperativoj kaj la gubernio 451 vilaĝaj kooperativoj kaj 96 laboristaj.

Konsiderante, ke en 1922 en Moskvo estis 500 lokaj kooperativoj, oni eble povas konstati kvazaŭan malprogreson? Tamen tiu ĉi fakto nur montras koncentrigon de la kooperativaj fortoj kiu kondukis al kuniĝo de malgrandaj kooperativetoj al komunaj, pli fortaj, unuigitaj. Tia estas la tuta sekreto de tiu ĉi "malkresko".

Same estas pri la membraro de M. S. P. O., kiu estis en januaro 1924 en Moskvo 241 000, en la gubernio 195 000 — kaj en oktobro en Moskvo 256 000, en la gubernio 303 000. Tio ĉi nur montras plikreskon de la kooperacio en la kamparo, kiu superas eĉ la urbon.

Ĝenerale, simila ŝerco de la cifero estas tre karakteriza por M. S. P. O. Ekzemple, la centrejo de M. S. P. O. havis en majo 1924 — 1 576 oficistojn kaj ĝia periferio (butikoj, deponejoj ktp.) — 7 998. En oktobro ilia kvanto estis jam en la centrejo — 1 102 kaj en la periferio — 9 969. Tio montras la kompaktiĝon kaj streĉitecon de la centra aparato rilate al la pligrandiĝanta ekstera laboro.

Tute same malplimultiĝis la kvanto de la industriaj entreprenoj de M. S. P. O., dum pligrandiĝis la restantaj (konfit-parfuma fabrikejo, kolbas-fabrikejo, fabrikejo de metalaĵoj, fabrikejo de pesiloj, presejo) kaj speciale la butikaro. En oktobro ilia kvanto jam atingis 663 (kontraŭ 435 en januaro) en la urbo kaj 1435+146 en la gubernio. Tiu ĉi nombro konsistas el la t. n. "univermagoj" (universalmagazenoj), produkto-butikoj, manĝejoj, panejoj kaj ankaŭ kelkdek bazartendoj. Tiu ĉi lasta kategorio prezentas tute novan tipon de la kooperacia vendado kaj estas eksperimente provata nur en tiu ĉi jaro. Konsiderante ke la ĉefa fortikaĵo de la privata komerco regas sur la bazaroj kaj en malgranda podetala vendado en diversaj mallumaj anguloj, la soveta kooperacio entreprenis tiun ĉi metodon de kolportado por batali kun ĉiuj specoj de la privata kapitalo. La eksperimento jam donis brilajn rezultojn.

Estas provataj ankaŭ ĉiaj aliaj metodoj de la vere laborula kooperacia laboro. Por laŭeble plej bone provizi siajn membrojn M. S. P. O. donas grandan daŭran krediton. Dum 11 monatoj tiun krediton en Moskvo uzis 232 000 laboristoj kaj oficistoj, kio faras pli ol 25 % de la s'ndikatanar-kvanto en Moskvo — 900 000).

M. S. P. O. havas instruajn kooperativajn kursojn por siaj oficistoj, kooperacian lernejon, kooperaciajn klubojn, eldonas popularan gazeton "Urbo kaj Vilaĝo" (eldonkvanto — 15 000 ekz.) kaj informan ĉiusemajnan "Bultenon".

La kooperacio ludas grandan signifon en la politiko de la prezoj. Ofte vendante malprofite (sed kompreneble ne havante malprofiton en la ĝenerala saldo), ĝi multon faras por malplikarigo de la varoj. Ekzemple, kiam en julio 1924 okazis en Moskvo nelonga krizo de faruno kaj sukero kaj kiam la privataj komercistoj komencis altigi la prezojn trioble gis kvaroble, dum la konsternita aĉetantaro pligrandigis la postuladon — nur la streĉita aparato de la kooperacio sukcesis per siaj malkaraj prezoj ŝtopi la okazintan traŝiron de la fronto.

Ĉio ĉi dirita priskribas nur unu solan organizaĵon de la Sovetia kooperacio — la Moskvan. Krom ĝi ekzistas kompreneble similaj regionaj organizaĵoj tra la tuta Uniono de la Sovetaj Socialismaj Respublikoj kaj ankaŭ la centra tutlanda Centrosojuz. Samkiel rilate al M. S. P. O., ĉie estas konstatebla granda kreskado de la kooperacio, ne nur konsuma, sed ankaŭ alispeca.

Ekzemple, la soveta kampar-ekonomia kooperacio havas *nur tri jarojn* da sia ekzistado. Nuntempe en la tuta Sovetio ĝi nombras 28 000 organizaĵojn, kunigantajn 2 300 000 vilaĝanajn mastrum-unuojn, aŭ preskaŭ 12 % de la vilaĝa loĝantaro. En Moskva gubernio nun estas ĉirkaŭ 765 organizaĵoj kun 95 000 membroj, kio faras ĉirkaŭ 30 % da ĝenerala nombro de la vilaĝanaj mastrum-unuoj en la gubernio.

Plej grandaj kaj signifaj nun estas la kredite-kampar-ekonomiaj societoj, proksimume po 1 por 304 vilaĝaj kortoj. Dum la lasta jaro nombro de la kamparanoj unuiĝintaj ĉirkaŭ la kredite-kampar-ekonomia kooperacio pli ol *triobliĝis*. En 1923 spezo de unu societo dum monato estis 1 700 rubl. (en 1922 — nur 900 r.).

Nuntempe oni povas tute certe diri, ke la rolo de la privata kapitalo en Sovetio multe malpliiĝis (trioniĝis) ĝi povas nuntempe provizi nur la nelaborulan parton de la loĝantaro kaj negrandan parton de la laborularo, restanta dume nekooperita. Dum la kooperacio kreskados plu, la privata komerco iom post iom tute perdos sian signifon.

Tiel en la vivo mem, en la praktiko montriĝas la avantaĝoj de la kolektiva ekonomio kontraŭ la senplana konkurenca privatinteresa marĉanda komerco.

Necesas substreki, ke la spirito de la soveta kooperacio estas tute alia, ol eksterlande. Dum ordinare la kooperatoroj nur penas moligi la krudan reĝimon de la kapitalisma sistemo, ne kontraŭbatalante ĝin kaj restante ĝiaj sklavoj, — la soveta kooperatoraro antaŭ ĉio metas la devizon de aktiva batalo kontraŭ la privata komerco kaj efektivigon de la socialisma provizado.

Ĉiam pli la laboro de la kooperacio akceptas en Sovetio karakteron de la t. n. "smyĉka" (kontaktigo) inter la

produktado de la kampara ekonomio kaj la urba industrio — kaj samtempe simbolas la kunecon de la vilaĝanaro kaj laboristaro — kio estas la ĉefa ideo de la soveta ŝtatsistemo.

Praviĝas fakte la paroloj de Lenin pri la kooperacio: "...La simpla kreskado de la kooperacio identas kun la kreskado de la socialismo..."

"...Sub la kondiĉo de plena kooperiĝo ni jam starus per ambaŭ piedoj sur la socialisma grundo", ĉar "reĝimo de la civilizitaj kooperatoroj, dum komunsocia posedo je la produktiloj, dum la klasvenko de la proletariaro super la burĝaro, — tio estas la reĝimo de socialismo..."

„...Ni staras sur tiu vidpunkto, ke la tuta socio, kiel en la senco de provizado, tiel ankaŭ en la senco de distribuado, devas prezenti per si unu ĝeneralan kooperativon..."

"...Nun bezonatas solo, ke estu nur unuanima aspiro iri kun malferma animo en tiun ĉi unikan mondkooperativon[1])..."

Por ke tiu ĉi mondkooperativo venku, necesas nur "efektiva partopreno de la efektivaj loĝantar-masoj".

— Ne rajtu komandi! — diris Lenin en la VIII kongreso de la Rusa Komunista Partio, parolante pri la laboro en la kamparo.

Nur oni donu liberecon al la veraj popolmasoj krei mem sian sorton, forigu ĉiujn parazitojn kaj komandistojn de sur ilia ĝibo — kaj la triumfo de la granda kamarada tutmonda kooperativo estos asekurita. *N. Nekrasov.*

La ekonomifaktoroj de ĉiniaj okazantaĵoj

A. Kantoroviĉ

III

Ĉinio troviĝas ankoraŭ sur tiu ŝtupo de disvolviĝo, kiam potenco estas ne tiom la socia funkcio, kiom primitive-ekonomia kategorio — ĝi estas simpla kaj kune la ĉefa fonto de riĉiĝo. Administra rabado en Ĉinio prezentas sistemon kaj nome la sistemon, radikiĝintan treege firme. Amasiĝo de kapitaloj okazas plejparte en la formo de senesceptaj monpostuloj de koruptemaj oficistoj[2]). Ĉiuj administrantoj de ĉiu donita teritorie-administrata unuo estas pro tio ligitaj per unu komuna intereso — ili sin nutras je konto de subiĝanta al ili loĝantaro. De tio devenas la facileco de formiĝo de lokaj grupoj kaj partioj, en kiuj la ĉefan rolon ludas oficistoj, kaj ilia reciproka lukto.

Sed ĉe pasiveco kaj pacamo de ĉinoj, ĉe grandeco de la landa teritorio, ĉe kolosaj homaj masoj kaj historia malforteco de l'centra potenco, la plej ĉefan rolon nature devas ludi en Ĉinio tiuj, en kies manoj troviĝas militista forto.

Ĉi-forto estas dungataj soldatoj. Estas nature, ke post falo de la monarkio, la potenculoj de ĉiu ĉina provinco fariĝis militistaj gubernatoroj — "dudzjunoj" (pro tio la tuta sistemo ricevis la nomaĵon "dudzjunismo"), kiuj — ĉiu en sia posedejo — subigis al si civilan administradon kaj propriĝas al si leonan parton da donataj al ili enspezoj. Jekiom ĝi estas nome tiel, oni vidas el tio, ke ekzemple Ĉjan-Czo-Lin estas ne nur reganto de tri orientaj provincoj, sed ankaŭ unu el plej riĉaj investoroj de Manĝurio kaj krome — liaj kapitaloj, samkiel ankaŭ kapitaloj de marŝalo Ci (el ĉjilia partio), de Lu-Jun-Sjan kaj de aliaj dudzjunoj kaj super-dudzjunoj (tiel oni nomas tiujn, kiuj simile al Ĉjan-Czo-Lin aŭ U-Pej-Fu uzurpas potencon super kelkaj provincoj kaj subigas al si aliajn dudzjunojn sur principoj de siaspeca suvereneco) estiĝis per jus priskribita maniero [1]).

Estas nature, ke por dudzjunoj la plilarĝiĝo de ilia potenco signifas plilarĝiĝon de alfluo de kapitaloj, pligrandiĝon de enspezoj, unuvorte — pure-ekonomian ekspansion. Kiel ilo de ĉi-tiu ekspansio servas dungataj militistaroj, kiuj ricevas vivrimedojn je konto de donita provinco kaj je konto de dudzjuno mem. Veninta al tia dimensio dum lastaj jaroj ĉina militarismo havas tiamaniere sub si pure-ekonomian bazon. La lukto, kiu senĉese okazas inter ĉi-tiuj militaristoj kaj kiu iatempe (kiel ankaŭ nuntempe) akceptas la formon de rekta milito, ne estas simple rezulto de kunpuŝiĝo de iliaj ambicioj; ĝi estas laŭleĝa ekonomia lukto inter kelkaj administre-kapitalistaj organismoj, el kiuj ĉiu pretendas englutі la alian kaj alproprigi (plene aŭ parte) ĝiajn profitojn. Tiu-ĉi milito laŭ siaj ekonomia kaj socia esenco tre memorigas tiujn militojn de komenca akumulado, kiuj senĉese estis kondukataj en Eŭropo dum tempoj de feŭdismo. La alia analogio — politikaj krizoj de Sudameriko. Estas tute evidente, ke tiaspecaj militoj unue estas daŭraj kaj due — estas senkoloraj je vidpunkto de socialaj kontraŭdiroj. Kiu ajn venkus — la situacio en la lando ne ŝanĝiĝas: ŝanĝiĝas homoj, sed ne la sistemo.

IV

Konklude necesas halti sur iom originala kaj duiĝanta rolo de l'tria el la ĉefaj figurantoj de l'nuntempa ĉinia efektiveco, de Sun-Jat-Sen. Ŝajnas kvazaŭ tiu-ĉi figuro ne lokiĝas en la kadron de skizita de ni skemo. Ĉi-tie tamen necesas distingi Sun-Jat-Sen'on, kiel ĉefon de kantona registaro, estron de certaj radikal-demokratiaj elementoj, iniciatanton de lukto de ĉina "revolucia demokratio" kontraŭ kantona burĝaro kaj alilandaj uzurpantoj — de unu flanko kaj Sun-Jat-Sen'on, kiel partoprenanton de tutĉinia malpaciĝo, aliancanon de Ĉjan-Czo-Lin — de l'alia.

En sia unua rolo Sun-Jat-Sen estas persono kun difinita klasa aŭ sociala standardo. La lukto, kiun li kondukas en tiu senco, facile povas venigi kaj efektive venigas al klasa civitana milito de konata al ni tipo. Sed jekiom Sun-Jat-Sen en la nomo de l'Sudo enmiksiĝas en tutĉiniajn okazantaĵojn, li — ho ve — estas devigata agi kaj agas, kiel ĉiu alia militaristo: li entreprenas aventurojn (okazintaĵoj de 1921—22), li militas kun helpo de dungataj soldatoj, li sin bazas sur militarismo, sur koruptema oficistaro kaj eĉ estas devigata etendi la manon al Japanio. En tiu senco lia objektiva rolo, kiuj ajn estu liaj finfinaj celadoj, tute ne malaranĝas tiun ĝeneralan bildon de civitana milito en Ĉinio, kiun ni jus estas skizintaj.

Memkompreneble la bildo ne estos plena kaj eĉ simple nevera sen prikalkulo de ligitaj kun la milito alilandaj influoj kaj interesoj, pri kiuj ni jam parolis (S.n-oj 16, 17).

El la rusa trad. S. Ŝabarin.

1) Pli detale la ideojn de Lenin pri la kooperacio oni vidu en "Sennacieca Revuo" Aprilo-Majo 1924. Dua parto estas aperonta.

2) En "Readings in China Economics" — Ŝanhajo, 1922, eld. de "Comm. Press" ni eĉ trovas la noton, ke kelkiom grandaj kapitaloj de enlanda deveno estiĝas en Ĉinio ekskluzive pere de burokrataj profitoj. —

1) Havaĵon de Ĉjan-Czo-Lin oni kalkulas per multaj dekoj da miliondolaroj. Interalie al li apartenas — kune kun barono Okura — unu el plej grandaj ferproduktantaj entreprenoj de Ĉinio — Pentanho Works.

DISKUTEJO

Io pri uzado de naciaj literoj

En n-ro 13 de S. k.do Sariĉev skribas, ke li miras pri k.doj, kiuj uzas la literojn *x* kaj *y*, kaj ke la nomitajn literojn oni povas anstataŭi per *ks* kaj *i*. Sed la afero ne estas tute tiel simpla, kiel k.do Sariĉev opinias. Ĉar en kelkaj lingvoj, kiel ekz. en finna, la *y* havas tute alian prononcon ol *i*, kaj oni do ne povas anstataŭi ĝin per *i*. Ĉar se tio okazus, la koncerna nomo ne plu estus la sama, ĝi havus tute alian prononcon kaj signifon. Tial mi kaj aliaj SAT-anoj en Finnlando estas devigataj uzi la *y* en niaj propraj kaj lokaj nomoj sen ia "nacia fiereco".

Y. Kuorikoski (695).

Letero el Rumanio

Proksimume antaŭ monato okazis, ke eĉ nun ne konataj kamaradoj surmurigis komunistajn afiŝojn, propagandilojn en pli grandaj urboj. Ĉiuj klopodoj estis vanaj, por mal kovri la sekretajn afiŝo-surmurigintojn. Sed bedaŭrinde en urbo Arad estis kaptataj *"in flagranti"* kelkaj junlaboristoj. Ili ĉion neis por kaŝi la centron de tiu afiŝado. Sed kiam la policanaro komencis la turmentadon, la vangfrapadon, piedbatojn, la bastonbatadon, tiam por saviĝi el tiu moderna infera inkvizicio, la malfeliĉuloj perfidis la sekreton. Kaj nun ĥas la tuta lando pro la senhoma, bruta, nekompatema persekutado, kiun postsekvis kaj sekvas serio da malliberigoj. La plej eminentaj kamaradoj nun suferas en la faŝistaj karceroj.

Ĝuste kiam mi estis ĉe miaj plej intimaj kamaradoj, tiam ilin surprizis detektivaĉoj. Traserĉis la tutan domon, en tiu espero, ke ili trovos ion danĝeran, sed bonŝance eĉ paperpeceton ne trovis ili tiurilate. Estas vere, kiam ni estis legantaj la "Literatur-Sciencan Aldonon", tiam venis la detektivoj, sed bonŝance — antaŭ la surprizo ni sukcesis enfajrigi ĝin.

La kamaradoj miaj estas du fratoj. La pli junan ili tuj malliberigis; min kaj la pli maljunan lasis liberaj la "siguranta"-anoj. Sed jam post kelkaj tagoj ili serĉis ankaŭ la alian kamaradon (li estas S.A.T-ano), sed li rifuĝis kaj en nekonata loko atendas la finiĝon (?) de ĉi tiu aĉa persekutado.

La 30 an de pasinta monato ili ankaŭ venis pro mi, kaj el la fabriko min forportis du detektivoj, sed mi havis ŝancon, ĉar mia generaldirektoro garantiis por mi ĉe la polico; sed malgraŭ tio ĉiutage mi atendas la remalliberigon. Kio okazos, mi ankoraŭ ne scias.

Mia direktoro timigis min, dirante ke, se mi tuj ne eksiĝas el la sindikato, kaj se ree okazos, ke venos detektivoj pro mi en la fabrikon, tiam mi en sama momento estos maldungita! — Mi ne eksiĝis, — mi ne eksiĝos el la sindikato, kaj se oni min malliberigos denove, — mi tamen restos, kia mi estis — komunisto!

Antaŭ kelkaj tagoj ankaŭ mian loĝejon ili traserĉis, ĉu iun mi ne kaŝas dumnokte ĉe mi, sed nenian suspektindaĵon oni trovis.

Proksimume 4—500 laboristojn-komunistojn oni malliberigis. La konfesprenadoj eĉ nun daŭras. — Jes, la kamaradojn oni tiome turmentis, ke apenaŭ povas ili eĉ starigi sin. Eĉ per fajrigitaj ferbastonoj oni turmentis la kamaradojn. Unu el la kamaradoj tratranĉis siajn vejnojn por eviti la pluan turmentadon. Verŝajne tiu ĝis nun jam mortis. Ankaŭ virinojn oni malliberigis, ilin oni ankaŭ vangfrapadis. Inter la malliberigitoj troviĝas ankaŭ esperantistoj, S.A.T-anoj.

— — — — — — — — — — — — — — — —

...Mi devas rapidi, ĉar mi ne scipovas, ĉu oni ne surprizos min por remalliberigi min. Kvankam jam estas noktomezo, tamen mi estas preta ĉiam! *Sennomulo.*

TRA LA KLASBATALO

Realiĝis alianco inter Sovet-Unio kaj Japanio. Tio signifas senteblan baton por la eŭrop-amerikaj imperialistaj rabistoj rilate al ilia pozicio en Ĉinio.

La kroataj deputitoj (Radiĉ-anoj) restas arestitaj.

La balkanaj registaroj pere de la rumana registaro protestas kontraŭ la transdono de la Vrangel-ŝiparo al Sovet-Unio flanke de la franca registaro.

La urbdomo en Lisbono estas ege difektita per bombeksplodo, atenco de la municipalaj laboristoj.

La prusa koalici-registaro, ricevinte malkonfid-esprimon dissolviĝis.

En Germanio estas freŝdate arestitaj du SAT-anoj pro politikaj "krimoj" — unu, ĉar li pekis kontraŭ la presleĝo, — la alia, ĉar li en jaro 1923 gvidis malsatul-demonstracion. (Laŭ rekta informo.)

Letero el Hispanio

La S.A.T.-anoj estas persekutataj en Barcelona. La ĝepolicanoj vizitis la Universitaton, petante informojn pri mi. Poste, ĉe tri studentoj, kamaradoj, amikoj miaj, iris la policanoj kaj demandis pri mi. Ankaŭ kdo. T. (anarkisto, S.A.T.-ano) estas serĉata de la policanoj. Ili vizitis krome la eks-sekretarion de nia grupo. Sed li loĝis jam delonge en alia domo, kaj pro tio oni lin ne povis kapti. Lia onklo estas oficisto de la Aŭdienco Barcelona. Kiam k.do ...t. eksciis, ke oni serĉis lin, li vizitis sian onklon por informiĝi de kie venas la denunco. Lia onklo vizitis tiam policestron barcelonan. Tiu diris: "Mi volas sciiĝi pri stampilo kaj organizo de S.A.T.-entrepreno en Hispanio". Doktoro pri seksaj malsanoj, kiu estas policano, ankaŭ estas la estro de la policanoj kiuj devas serĉi nin. En Barcelona regiono de jam tri monatoj, sed ĉefe la lastajn tagojn, aŭ pli bone, la nunajn, oni persekutegas la kamunistan penson. Ĉiu kamarado, kiu pensas komuniste, estas ĉasata, se spionoj scias tion. Antaŭ kvar tagoj oni ĉasis kamaradon-gvidanton de komunismo en Katalunio, Joakimo *Maurin*. Jam de $1^1/_2$ jaro brigado da 32 policanoj serĉis lin. Tiu aro da fihomoj eĉ iris al Parizo kaj Berlino, sed Maurin ĉiam mokis ilin, ĉar ili ne rimarkis, ke li troviĝis en Hispanio mem kie li trovis rifuĝejon. Plejparton de la tempo li loĝis en Barcelona tre kaŝite. Sed fine 12. januaro je la $13^1/_4$ posttagmeze la policanoj post granda pafado (pli ol 200 pafoj) kaptis lin, helpitaj de "somatenistoj" (burĝaro armita). K.do Maurin estis grave vundita. Nun li kuŝas en hospitalo de la "Sankta Kruco". Li ne havis defendilon, ĉiuj pafoj estis faritaj de policanoj kaj faŝistoj. Tamen, la milita tribunalo juĝas ke, se Maurin estus doninta sin, la policanoj kaj faŝistoj ne estus devigitaj pafi. Pro tiu kaŭzo oni diras, ke li estas la sola kulpulo. La aliaj, la pafintoj ne, — la pafito havas la kulpon! Li nur forkuris. La faŝistoj volis mortigi lin, sed ili ne povis. Kiam li estis kaptita pro la vundoj, li ekkriis "Vivu komunismo! Oni kaptas min ne pro krimoj aŭ raboj, — nur ĉar mi estas komunisto". En la karcero estas ĉiuj militemaj kaj nemilitemaj komunistoj konataj de policanaro. — Nun, nur en Madrid, oni publikigas unu komunistan ĵurnalon tra tuta Hispanio. Ĝi estas semajna. Oni lasas aperi ĝin pro tio ke oni ne diru, ke komunismo estas malpermesata en Hispanio. Ankaŭ por ekkoni novajn kamaradojn kaj ilin kapti... Mi kredas, ke nun en Hispanio estas tute neeble fari ion praktikan. Tuj oni ekzekutigas la personojn, senkompate. Plej bone estas agi ekster la lando. La kamaradoj restantaj en Hispanio, nur povas informi, kaŝe, la kamaradojn eksterlandajn. X.

Klasjusteco en Germanio

Kiel regas la kapitalista justeco en Germanio, tion ilustras la jeno. Dum la 9. januaro la germana parlamento konsilis pri la propono de la komunistoj pri amnestio. K.do Geŝke motivis tiun proponon jene: Hitler, Jagov kaj la aliaj dekstraj regnorenversantoj nun estas liberigitaj, ili estas amnestitaj. Sed la proletarioj, kiuj estas kondamnitaj de la germana klastribunalo, plue devas estadi en la fortikajoj kaj punejoj. Jen tabelo pri la laboro de la tribunaloj dum la jaro 1924 kontraŭ la laboristoj:

De 1. julio ĝis 31. decembro okazis 562 politikaj procesoj. Estis kondamnitaj 3793 laboristoj je 577 jaroj 10 monatoj da fortikajaresto, 517 jaroj da punejo, 4319 jaroj 1 monato da malliberejo.

Depost 1. okt. ĝis 31. decembro 1924 okazis 20 procesoj pro malestimo de la pulvoleĝo kaj posedo de armiloj; estas kondamnitaj 47 laboristoj je 42 jaroj 2 monatoj da punejo kaj 9 jaroj 6 monatoj da malliberejo. Dum la sama periodo okazis 117 procesoj pro "landpacorompo". Estis kondamnitaj 777 laboristoj je 36 jaroj 1 monato da punejo kaj 359 jaroj 5 monatoj da malliberejo.

Dum la sama periodo okazis 25 procesoj pro subteno de la malpermesita komunista partio kaj formado de proletaraj militaj grupoj. Estis kondamnitaj 83 laboristoj je 13 jaroj 3 monatoj da punejo kaj 28 jaroj 7 monatoj da malliberejo.

Dum la sama periodo okazis 90 procesoj pro publikigo kaj disvastigo de flugfolioj kaj ofendoj per la komunista gazetaro. Estis kondamnitaj 696 laboristoj je 65 jaroj 6 monatoj da punejo kaj 42 jaroj 4 monatoj da malliberejo.

Dum la sama periodo 22 procesoj antaŭ la Ŝtata Tribunalo en Leipzig. Estis kondamnitaj 75 laboristoj je 97 jaroj 5 monatoj da punejo, 65 jaroj kaj 7 monatoj da malliberejo kaj 1 jaro da fortikajaresto.

Geŝke plue diris: Se vi kredas, ke vi per tiu terurjusteco povus rompi la revolucian volon, vi eraregas. La laboristoj donis al vi la respondon, kiam ili vokis: Vivu la revolucio, vivu la komunista partio, mortiĝu la kapitalista respubliko! Ili pruvis, ke ne estas rompebla la revolucia volo. Sed ni kiel delegitoj de la proletariaro postulas: Amnestion, amnestion! Al kiu estas grava la amnesti-demando, tiu devas aprobi la komunistan proponon. Se la propono ne estos akceptata la germana laboristaro batalos, ĝis kiam estos amnestita la lasta proleto. Al tiu ili mem malfermos la punejpordegojn!

Trad. el la sudgermana laborista gazeto *O. Bächtle* (1927).

Alvoko

Estimata gekamaradaro!

Ĉar la Ekzekutiva Komitato de Internacia Komitato por helpo al revolucibatalantoj decidis uzi la praktikan servon de proletaj esperantistoj por diskonigo de sia agado, ni laborista esperantistaro, havas eblon pli energie klopodi pri plibonigo de niaj vivkondiĉoj en malliberejoj de burĝaj landoj. Nun mi eĉ opinias ke la plej rikoltan kampon por nia sennaciec-esperantista agado prezentas la burĝaj malliberejoj plen-plenaj de liberpenseca laboristaro. Nur ĉiu el ni devas havi esperon ke li enkarcerigota havos tie eblon labori. Nur ĉiu el ni devas scii, ke tiel li, enkarcerigota, kiel lia familio ne estos forgesitaj kaj estos subtenataj kaj ekonomie, kaj spirite. Por ke ĉi tiu espero ricevu la materian korpon, estas necese plifortigi niajn interrilatojn konstruitajn laŭsektore, estas necese al ni interligiĝi tiel bone por ke la enkarcerigo de iu ajn el nia aktivularo estu konata tuj al tuta SAT-anaro, por havi eblon tuj komenci subtenon ĉiumaniere, kiomgrade ĝi estos necesa.

Kiajn do taskojn elŝovas la vivo antaŭ la sovetlanda SAT-anaro? Ĝi ja ne timas burĝajn malliberejojn. Ĝi ja ne bezonas iri en malliberejojn por serĉi tie liberpensecan laboristaron. Ĉu ĝi devas indiferente rigardi ĉi tiun peceton de tutmonda klasbatalo? Ĉu ĝi devas indiferente atendi ĝian finiĝon forgesante ke la venko de la burĝaro en iu ajn lando estas venko de tutmonda geburĝaro super la tutmonda laboristaro? Ne! Milfoje ne! Ni devas esti milfoje pli aktivaj laborante tiel por sennaciecesperantista-movado kiel por plifaciligo de l'propagandkondiĉoj al nia ekstersovetlanda gekamaradaro. Pri la unua tasko jam oni multe diris, pri la dua — do mi jen kion al vi proponas: Aliĝu al MOPR. Aktive laboru en ĉi tiu organizajo por havi influon je la laboristaro de via uzino. Alivorte, estu preta helpadi al niaj enkarcerigataj kamaradoj per la manoj de l'tutmonda laboristaro organizita je Internacia Komitato por helpo al revolucibatalantoj.

Ju pli multe da SAT-anoj estos enkarcerigitaj, des pli forta estos unuigita la tutmonda laboristaro, des pli baldaŭ ruiniĝos malliberejoj, pereigonte siajn konstruintojn, — la tutmondan burĝaron. Dum vi pripensos mian proponon, mi provos komenci. De ekstersovetlanda SAT-anaro mi bezonas sciigojn pri tio: kiu el vi estas enkarcerigita, kie vi estas enkarcerigita, kial vi estas enkarcerigita, kiel aspektas la malliberejo, kiaj estas la tieaj vivkondiĉoj, kiom da politikaj arestitoj estas kvalite, procente kaj laŭ partiaj dividoj? Kion vi bezonas? Kion aliaj enkarcerigitoj bezonas ktp.? Kompreneble ne ĉiu enkarcerigito povos al mi respondi, kaj mi esperas, ke ĉi tiujn sciigojn al mi sendos ankaŭ la samurba de enkarcerigitoj SAT-anaro. Respondu plej baldaŭ laŭ adreso: *Moskvo*, Centra Telefon-Stacio, Apparatnaja Mastjerskaja, al *H. Ponjatovskij*.

Membro de SAT 4091, Membro de Internacia Komitato por helpo al revolucibatalantoj N. 277 673 (Moskva regiono).

Oni ne estas klera lignaĵisto, tial ke oni scipovas elegante paroli pri rabotilo kaj segilo, sed tial ke oni scipovas bone raboti kaj segi. Oni ne estas klera filozofo, tial ke oni parolas elokvente pri la virto, sed tial ke oni praktikas la virton. La saĝulo estas samtempe la ĉefverko kaj la verkanto de l'ĉefverko. Han Ryner.

Por nia meminstruado

4] Nova ciklo pri Sovetio

Kultura laboro

Parolante pri sendubaj akiraĵoj de Soveta reĝimo oni devas unuavice noti la neordinare kreskintan kulturan nivelon de masoj. Mi jam ne parolas pri tiu parto de proletariaro, kiu gvidas la politikan kaj mastruman vivon, sed la popolo mem, en maso, estas preskaŭ nerekonebla. La anekdota rusa barbarulo, terura pro sia malklereco, ne plu ekzistas. Estas, certe, troigo nepardonebla aserti, ke vilaĝano almenaŭ en ioma grado asimilis, "digestis" la novan fluegon, aŭ fariĝis multe pli klera ol antaŭe. Estas tamen fakto, ke profunda ekmovo estis okazinta kaj kreis la bazon por pli vigla progreso. Certe, la kleriga laboro de Sovet-organoj dume ankoraŭ plej malmulte influis vilaĝon. Tamen ankaŭ tie jam estiĝis kulturaj centroj kiel kabanoj-legejoj; aperis tiel nomataj "legistoj", kies tasko estas legadi kaj klarigadi la gazetojn al kamparanoj, dum specialaj komisionoj vigle likvidas analfabetecon, celante fini tiun laboron en tut-sovetia skalo al la 10a datreveno de oktobra revolucio; periode apartaj membroj de registaro aŭ partianoj ĉirkaŭveturas la vilaĝojn kun diversaj raportoj; estas sendataj rondirantaj kinematografaj filmoj ktp. ktp.

Certe ĉio-ĉi estas nur paliativoj nesufiĉaj eĉ por supraĵe ektuŝi la kamparanan vivon. Ni ne forgesu ke vilaĝo rusa estas la citadelo de malklereco, inerteco, koruptemo kaj drinkado. Kiom da persisto, energio, kulturaj kaj materialaj fortoj estas bezonataj por ekmovi tiun amorfan mason, dum centjaroj premegitan kaj blindigitan per malklereco, superstiĉoj, religio kaj sistema ebriigado. Kaj niaj kulturaj laborantoj estas ja plorige malmultaj: Ni konsideru ke tre ofte eĉ la kampara sovetestraro mem estas analfabeta. Sed komunistojn neniam timigas malfacilaĵoj. Oni ja venkis pli grandajn. La XIII. partikongreso proklamis devizon: "Pli da atento al vilaĝo", kaj nun maksimumo da energio estas streĉata por tiun devizon efektivigi. Oni nun batalas por altigo de laborproduktiveco, malkarigo de fabrikaĵoj kaj ilia alproksimigo al kamparo. Tiucele periodaj konsultiĝoj inter laboristaro, administracio kaj specialistoj-scienculoj estas organizataj, en ĉiuj fabrikoj kaj uzinoj; sindikatoj, sovetanoj, laboristojkorespondantoj estas mobilizataj por helpi kaj akceli tiun laboron. Ofte organizataj senpartiaj kamparan-konferencoj estas ankaŭ granda kultur-instigilo. Nedubeble ke granda subteno, oni eĉ povas diri, la bazo por kultura laboro en vilaĝo estas la eksruĝarmeanaro. Pli-malpli instruitaj, kapablaj orientiĝi en politika situacio, liberiĝintaj de religiaj antaŭjuĝoj kaj sincere sindonaj al Soveta registaro kaj sovetaj idealoj, — ili estas la plej bonaj ligiloj inter la fundo de kamparanaro kaj Soveta potenco, kaj samtempe la plej kapablaj enkondukantoj de novaj rimedoj. Sed se en vilaĝaro ni ĉeestas nur la unuajn ĝermojn de nova vivmaniero kaj kulturprocedo, do tute alia afero estas en la urbo. Tie ĉi la laborista kulturo enradikiĝis sufiĉe fortike kaj faris la mezan laboriston absolute nerekonebla. Li bonege orientiĝas en interna kaj ekstera politika situacio; li konscie partoprenas en ĉiuj sferoj de soveta laboro; neniu pli-malpli grava okazintaĵo pasas ekster la laboristaro. Dank' al siaj kluboj, ofte perfekte organizitaj, ili estas entirataj en laboro de diversaj rondetoj — politik-ekonomiaj, sindikat-movadaj, natursciencaj, kontraŭreligiaj, kie ili havas plenan eblecon altigi kaj kompletigi siajn konojn kaj samtempe disvolvi siajn kapablojn. La rondetoj sportaj, muzikaj, dramaj, artaj ofte malkovras multe da talentoj, kiuj ĝustatempe trovas subtenon kaj gvidon. Specialaj kluboj de laborist- kaj vilaĝan-korespondantoj estas lernejo kie ili ricevas necesan prepariĝon por fariĝi ĵurnalistoj.

La rolo de laborist- kaj vilaĝan-korespondantoj estas tre granda kaj ĉiutage pligraviĝas. Estas ili kiuj batalas kuraĝe kontraŭ apartaj malperfektaĵoj de Sovetaj institucioj, kontraŭ

malbonuzo de potenco, kontraŭ senmastrumeco de apartaj ĉefoj, malproduktiveco de laboruloj kontraŭ ĉiuj provoj malobei la laborkodon, ekspluati la laboristojn; kontraŭ provoj de kamparanoj-riĉuloj eniri Sovetojn kaj influi la sovetan politikon konforme al siaj propraj profitemaj interesoj. Ankaŭ sur tiu kampo jam estas ne unu viktimo: kelkaj korespondantoj estas venĝmortigitaj, kaj aliaj persekutataj de kompromitituloj-vilaĝanoj, sed Sovetaj potencoj zorge gardas la netuŝeblecon de siaj korespondantoj, ĉar ili estas la plej efika batalilo kontraŭ malsanoj propraj kiel al sovetaj rondoj, tiel ankaŭ al malamikaj. *Ida Lisiĉnik, Kiev.*

KRONIKO

Sovetio.

Vigliĝas la movado en Mez-Azio!

Malfermiĝis studrondoj kaj kursoj en plej diversaj urboj de l' nov-formitaj mez-aziaj respublikoj Uzbekio, Turkmenio kaj Karakirgizio: en Samarkand, Ĉardjuj, Djarkent, Piŝpek, Andiĵan, Kokand, Assake, Asĥabad (Poltorack), Krasnovodsk, Ĥiva, Alma-Ata, Kaunĉi, Taŝkent, Stara-Buĥara. (Laŭ "Esperantisto de l' Oriento", N.o 2).

"Ido-movado en Sovetio estas preskaŭ nula"

La 8. jan. en Lubni (Ukrainio) okazis oficiala diskuto en la Unuiĝita Labor. Klubo pri la temo "Ido aŭ Esperanto?" Pledis: por Ido — k.doj Ŝaporenko kaj Meŝĉerski; por Esperanto — k.do Liljer. — La kunveno, konsistinta el laboristoj mondlingvemaj, rezoluciis: konstatinte ke en Sovetio Ido-movado estas preskaŭ nula, ke Ido ne estas progreso rilate al Esp.o, sed nur maldelikata variaĵo kaj ke indas esti studata, disvastigata kaj praktike uzata nur Esp.o.

Unu el plej bonaj propagandiloj

estas libroj diversaj, en kiuj Esp.o estas aludata kiel lingvo efektive vivanta: ruslingva "Biblioteko de l'juna leninisto" aperigis libreton de I. Ĵukov: "Vojaĝo de l'infangrupo *Ruĝa Stelo*", kie renkontiĝas esper. esprimoj kaj estas montrite ke por internaciaj bezonoj la mondlingvo estas neanstataŭigebla. *V. K.*

Astraĥan. Funkcias kursoj en "Domo de laborantoj de klerigo" kaj en la 1a grada lernejo je la nomo de k.do Urickij, aranĝitaj de Gub. Komitato de SEU. Krome kursoj funkcias ĉe la urba akvokondukejo kaj ĉe Fiŝista Teknikumo.
En multaj Astraĥanaj uzinaj murgazetoj aperas tradukoj el esp. revuoj kaj leteroj.

Minusinsk (Siberio). Post raporto de gek.doj Nikitin funkcias kurso por komunista junularo kun 30 partoprenantoj.

Tambov. Laŭ direktivoj de Socvos (Administrejo por socia edukado) Esp. estas senpage instruata kiel fakultativa objekto en la pliaĝa koncentro de duagradaj lernejoj (4 kaj 5 instrujaroj).

Vjatka. Kursoj funkcias en Sindikato de P. T. T. (50 kurs.) kaj en sindikato de Sovetoficistoj (15 lern.), en Industri-arta Teknikumo (40 lern.), en la regionaj veterinara kaj medicina Teknikumoj (50 lern.) kaj ĉe Ŝtata Banko (10 lern.). K.do Flejs raportis pri "Signifo de Esp. por proletaro" ĉe ĝenerala kunveno de studentoj en Laborista Fakultato de Pedagogia Teknikumo.

Pekina Esperanto Kolegio

Antaŭ 1 jaro formiĝis PEK, kiu aliĝis al *SAT* por la jaro 1925. La celo de PEK estas instrui al ĥinoj esp.on kaj prepari instruistojn de E. por Ĥinio. Nun funkcias la 1a kaj 2a kursoj, gvidataj de ĥino Sinsoo Ĉen kaj ruso J. Seriŝev. Partoprenas 50 studentoj, 10 instruistoj, ĉar krom E. (ĉefa leciono) estas studata ĥina literaturo, novelaro, filozofio, angla lingvo. La tuta entrepreno estas en la manoj de anarkistoj.
Se iu volas korespondi kun la studentoj, bonvolu skribi *(legeble)* jene: "*Pekino,* Pekina Esperanto-Kolegio, al *Jn. Seriŝev* por studento . . .".
Ekzistas esp. leciono (enprogramigita) en Rus-Ĥina jura kolegio kies instruisto estas rusa k.do G. Sofoklov (Pekino, Poste Restante). Ankoraŭ estas esp.-leciono en kolegio de Fremdaj Lingvoj, kies instruisto estas J. Seriŝev. Estas dezirinde, ke la kamaradoj kaj esp.istoj de diversaj landoj interligiĝu kun ĥinaj studentoj, kiuj ne estas ordinare korespondemaj.
Komunikis *J. Seriŝev.*

Denove pri Mongolio!

En "Sennaciulo" aperis sciigo pri aliĝo de iu parto de Mongolio (?) al Sovet-Unio.
Tiu sciigo estas bazata sur malvera komuniko!
La Mongolia sendependa respubliko *simpatias* al Sovetio, sed neniam aliĝis ĝis nun, parte aŭ entute al Sovetio.
Ekzistas norde de l'Mong. respubliko ankaŭ aŭtonoma "*Mongol-burjata sovet-respubliko*", sed la lasta estis starigita jam antaŭ du jaroj sur apudbajkala teritorio, aparteninta centjarojn al la eksa "Rusa Imperio". *Dneprano.*

PROMENOJ KAJ PROMENETOJ SUR MARĜENOJ DE ESPERANTAJ GAZETOJ

(REALAJ FIGUROJ KAJ KARIKATUROJ)*

16. Intenco stulta — klopodo multa — nulo rezulta

Oni ŝajne jam preskaŭ tute forgesis, ke antaŭ kelkaj jaroj la laborema, sed bedaŭrinde ne tre stabilkaraktera s.ro R. de Saussure verkis projekton "Esperantido", por ĵeti en kortuŝan ĉirkaŭprenon la tutan esp.istaron kun idistaro. Estus tre bona kaj tre laŭdinda intenco, se ni ne scius, ke la vera vojo de progreso estas ne vojo de kompromisoj, sed tiu de senhezita kaj celkonscia batalo. Tial ni neniam dubis, ke Esp.ido estas mortenaskita provo, certe kondamnita al baldaŭa morto.

Dum kelka tempo nur mizera folieto kun konstanta stereotipe teda teksto estis memoriganta pri vegetado de tiu hibridaĵo, ĝis finfine nun venis pruvo pri ĝia definitiva morto. En sama aranĝo, de la sama eldonejo Neuchâtel (Svislando) — venis folieto sub titolo:

> "*Esperanto praktika*" . . . perioda gazeto dedikata . . . al omni tiuj, kiuj aspiras al internacia lingvo facile presebla kaj tamen praktike la sama ol la jam tutmonde konata lingvo Esperanto.

Ni havis iam okazon (en "La Nova Epoko" — apr.-junio 1923) montri "tre facilan" metodon por transiri de Esp.ido al Esp.o Nun ni ĝojas konstati, ke s.ro S. tiun metodon plene efektivigis kaj post diversaj neimageblaj perturboj kaj fantaziaj ekzercoj revenis . . . al la sama Esp.o. Nur sola diferenco restas laŭte anoncata — Esp.o sen supersignoj!!

En ĉiu elementa lernolibro de Esp.o estas nigre sur blanko skribite, ke la supersignoj estas ĉiam anstataŭeblaj per helplitero "h". Estas tre simple kaj klare. Sed nia s.ro S. ne scias fari senartifike: anstataŭ eliri tra pordo, li grimpas tra fenestro! Por forigi supersignojn el Esp.o s.ro S. entreprenas plej kuriozan aferon. Ordinare oni konformigas ortografion al la lingvo, sed li "konformigas la lingvon al la nova alfabeto"!! Kvankam jam ne senhezite, sed tamen same kontrabande li penas traŝovi plurajn "rekomendindajn neologismojn" — tiel li nomas radikalan anstataŭigon de esp. vortoradikoj — nur por eviti la supersignojn!!

Tiel s.ro S. ŝanĝas: ĉelo — celolo, ĉesi — cesti, aranĝi — dispozi, gorĝo — golo, ĝoji — gawdi, neĝi — snoi, paŝo — stepo, tranĉi — kuti ktp. ktp. . . Ne plaĉis al s.ro S. la esp. vorto "ŝtalo" (kun supersigno) — li facilpense ĝin faras "stalo". Sed ĉar "stalo" signifas brutejon, li al tiu senco donas la formon "stablo". Malfeliĉe "stablo" ankaŭ signifas alion, do "stalo" estu "tresto"!

Se oni diras "a" — oni estas devigata diri ankaŭ "b". S.ro S. tiel estas devigata diri — a, b, c, d, e, f... ktp. Halti ne eblas, la vojo estas glita: "trest" france signifas specon de tolo, "tôle" — specon de fero, kaj ĉiu scias, ke "ŝtalo" estas ĝuste speco de fero! Tiel fermiĝas la ensorĉita cirklo: ŝtalo—stalo—stablo—tresto—tolo—ŝtalo. Ne estas nur unu okazo: s.ro S. la vorton "marŝo" faras "marcho" kaj la vorton "marĉo" — "marsho"!?

Sensenca kaj malsprita laboro! Kaj ni forte dubas, kian utilon povas fari tia Esp.o, eĉ havante la epiteton "praktika". Ne ĉio nomata "praktika" — ne estas samtempe stranga kaj komika. Kaj tio ĉi komika estas ankaŭ sufiĉe ĉagrena: granda peco da laboro kaj da talento pereas vane kaj senrezulte. Solo nur evidentiĝas tutklare: kio efektive estas praktika por nia lingvo, tio realiĝas en la praktiko mem.
Moskvulo.

* *Naciismo — ĝi estas la plej alta saĝaĵo de absurdulo kaj la lasta rifuĝo de ĉarlatano.*

El malnova greka ĵurnalo. (*Komunikis k.do M. Pagiraitis*)

DIVERSAĴOJ

Pri alkoholo

(El propagandmaterialo de la "Arbeiter-Abstinenten-Bund")

Majoro F. C. Enders:

"La ebrieta trupo trapaŝas dum la atako zonojn de terurajoj pri kiuj la sobra trupo ektimus. Do, la teruro de moderna milito en siaj suprecoj plej facile estas venkata de tiuj, al kiuj estas forprenataj la prudento per venenigo..."

Kolonelo Bauer:

"La alkoholo pruviĝis dum la milito kiel plej bona rimedo, daŭrigi la emon, por militi..."

D.ro Kuhlo:

"La industrio de bierfarado ankaŭ en Germanio ĉiam plenumis mision; ĝi helpis trankviligi la popolon. Se ni estus havintaj dum 1918a jaro 14%an bieron, la revolucio ne estus estiĝinta..."

Prof. v. Treitschke:

"La ordinara viro bezonas la duonlitron; kiam li ne havas ĝin, li revolucias..."

Viktor Adler:

La alkoholo estas parto de subprema maŝinaro; ĝi helpas konservi ekspluatatajn klasojn en tiu stato de la trompo kaj de la nescio, de la malforto de prudento kaj de volo, kiu kaŭzas, ke ili lasas sin subpremi kaj ekspluati.

August Bebel:

Se la partianoj sekvus rilate la alkoholkonsumon mian personan ekzemplon, tiam la mastroj tre malbone profitus.

Forel, Bunge, Kräpelin

kaj aliaj instruituloj pruvis, ke la alkoholo, ĝuita en etaj kvantoj, malaltigas la korpan kaj spiritan laborkapablojn.

Bebel, Adler, Lenin

kaj aliaj laboristgvidantoj ĉiam kontraŭbatalis la trinkmorojn, kiel malhelpajojn de la progreso de la laborista klaso.

La alkoholo lacigas, lamigas la pensadon, kontentigas, indiferentigas, naivigas. La alkoholo estas kvazaŭ

Ponardpiko

en la cerbon de la klasbatalanto!

La legantaro pri "Sennaciulo"

"Formo kaj enhavo de S. plaĉas al mi, ne la literoj de l'titolo [1]. Ĉar mi tradukas ofte artikolojn nacilingven, mi preferus ke la nomoj de landoj kaj de personoj estu skribitaj ne nur laŭ prononcmaniero, sed ankaŭ laŭ ĝusta ortografio."

Brunulo, Troyes.

"Mi dezirus vidi S. duoble granda. Se tiu organo estas proleta, estas necese enlokigi emblemon — "Rikoltilon kaj martelon". Krom tio mankas lozungo "Proletarioj de la mondo unuiĝu!" Plej interesaj estis skizoj pri persekutoj de laborklaso. "Dek jarojn en P. "superflua."

Andrejev, Ĉardĵuj.

"Formo de S. tre taŭga, eksteraĵo sufiĉe bona. Nenio estas neleginda... Mi konsilas nepre limigi "naturan evoluon" de esp. Ekz. en artikoloj de Zilberfarb (tio rilatas al S. R. — Red.) ĉiuj "anke", "morge" ktp. elvokas nur dubon ĉe novuloj pri unuformeco de gramatikaj formoj...; en ĉiuj artikoloj presigi proprajn nomojn en naciformo kun nepra akompano de prononco; neniel doni lokon, al filateli- kaj ŝakanguloj, krom mallongaj sciigoj de prolet-intern. signifo."

V. Petrov, (Sovet-Unio).

Per tiuj ĉi "opinioj" ni fermas la rubrikon. Kiu ne sendis sian opinion, tamen estas petata ankoraŭ fari tion, por ke ni ricevu kompletan ĝeneralan bildon. *Red.*

KORESPONDEJO

Nemoko (Nov-Yorko). Ne moku!.. k.do Nemoko. La "SAT-oficialuloj" ne proponis mem la aliĝon de nia organizaĵo al I.L.H. Kaj se vi ĉeestus la kongreson vi tute same kiel la proponinto de tiu aliĝo povus ankaŭ proponi la aliĝon de SAT al la de vi aludita helporganizaĵo. Plie, ŝajnas, ke erare vi samigas I.L.H.-on je "Ruĝa Helpo". Sufiĉas pri la temo: nun la SAT-anaro havas en manoj la balotilojn, sekve viaj konsideroj trafus tro malfrue la balotantojn. — Bonvolu kredi, ke nia unuecfronta agado ne estas malpli sincera ol la via... *E. L.*

[1] Post kelkaj semajnoj estos ŝanĝitaj tiuj literoj, konforme al la deziro de multaj legantoj. — Red.

Fragmentoj el "Dek jarojn en Persio"

18) *E. Rebrik*

En 1919 M. Labib ekveturis al estro de bahajanoj — Abdul Baha, kiu vivadis en tiu tempo en Akka, por informi lin pri bahaja movado en Persio. Li ricevis varmegan dankon por laboroj je disvastigo de Esperanto.

La disĉiploj de B. Ŝidani iom post iom disveturis en diversajn urbojn de Persio kaj daŭrigis ie propagandon. Bedaŭrinde la propagando ne eliris preskaŭ trans limoj de bahajanaro kaj malmulte tuŝis persojn-islamanojn, kiuj ĉiam estas tre konservativaj kaj en ĉio serĉas precipe praktikajn kaj utiligeblajn flankojn.

Nun B. Ŝidani preparas por presado lernolibron de Esperanto por persoj. Ĝi, kredeble, multe helpos por plua disvastigo de esperanto inter persoj-islamanoj.

* * *

9. Pri socialaj rilatoj

Loksida loĝantaro de Persio — vilaĝanoj, kiuj okupiĝas pri terkulturo precipe kaj nomadoj — brutedukistoj konsistigas plej grandan parton de persa popolo. Ĉar tuta tero en Persio apartenas al tri proprhavuloj: regno, moskeoj kaj bienuloj, do vilaĝanoj ne havas propran teron kaj laboras sur la teroj de unu el tri nomitaj kategorioj. Aliflanke vilaĝano estas persone libera kaj povas laŭ sia deziro translokiĝi de unu bienulo al alia, se li ne estas kunligita de iuj ŝuldobligaciaj, sed tio okazas tre malofte, ĉar bienuloj scias sklavigi siajn vilaĝanojn aŭ per monhelpado aŭ per grajndonaco; post du-tri jaroj ŝuldo de vilaĝano fariĝas tia, ke li neniam povos ĝin elpagi kaj tial lia persona libero fariĝas fikcio. Ofte malesperinta vilaĝano estas en neceso forkuri kaŝate al alia bienulo ien malproksimen, eĉ en alian provincon.

Persa vilaĝanaro dividiĝas je du kategorioj: unuj havas sian propran laborbrutaron (iafoje semojn) kaj aliaj tion ne havas, t. e. ili donas al bienhavulo nur sian laboron. En dependeco de io fariĝas la dividado de rikolto inter bienhavulo kaj vilaĝano, ĉar tuta aro, kiu igas rikolton, konsistas el kvin sekvantaj eroj: tero, akvo, semoj, brutaro kaj laboro.

Ĉar vilaĝano plejgrandparte donas nur laboron, do en tempo de rikoltdivido li ricevas ties 1/5 parton. Se li havas ankoraŭ brutaron, lia parto pligrandiĝas ĝis 2/5. Tiaj estas fundamentaj trajtoj de rilatoj inter bienhavulo kaj vilaĝano. Sur la tasko de bienulo kuŝas zorgo pri spiritaj bezonoj de vilaĝanoj: klerigado, justeco kaj religio. Li ankaŭ zorgas pri loĝejoj por vilaĝanoj kaj ejoj por brutaro.

Eble ne por ĉiu estas kompreneble kial la akvo apartenas al bienulo. Eŭropa agrikulturisto, kiu ricevas akvon senpere el ĉieloj, trovos certe tion stranga.

Persio, kiel lando de interna baseno, distingiĝas je malgranda kvanto de atmosferaj akvoj kaj je malesto de grandaj riveroj. Krom tio laŭ islama leĝo "ŝariat" neniu krom regno rajtas posedi riverojn, kaj tial regno vendas akvon el riveroj al bienhavuloj por akvumado de teroj. Tamen kutima akvumado de kampoj en Persio fariĝas el specialaj putoj, kiuj unuiĝas per tuta sistemo de subteraj kanaloj. Konstruo de tiuj ĉi kanaloj kostas tre multe kaj postulas konstantan observadon kaj riparadon. Tie, kie tiuj ĉi kanaloj kaj putoj ruiniĝas, agrikulturo ĉesas, vilaĝanoj translokiĝas ali-ien. Jen kial en Persio oni povas ofte vidi ruinigitajn kaj forlasitajn vilaĝojn.

Persa vilaĝanaro distingiĝas je primitiveco de siaj bezonaĵoj kaj tial, oni povas diri, ili ne vivas, sed vegetas.

Samon oni povas diri pri persa laboristaro. Kvankam en Persio ne ekzistas tute granda fabrika industrio, sed persoj produktas preskaŭ tuton per propraj manoj kun helpo de primitivaj iloj. Situacio de persa laboristaro estas plej peniga: mizera porlaborpago, manko de profesiaj unuiĝoj, kiuj povus defendi interesojn de laboristaro, ofte teruraj kondiĉoj de laboro. Ekzemple, teksistoj laboras tutan tagon en mallumaj teretaĝoj, panistoj devas labori kun kapo kaj korpo en forno, lanfrapistaj laboroj minacas al laboristo fruan morton, ekspluatado de infanlaboro estas frapanta: laboras infanoj eĉ 6jaraj kaj ricevas 15—30 ŝahi [1]) por unu tago. (Finota)

[1]) t. e. 0,50 — 1 ora franko.

RECENZEJO

Libroj

Connor, Deutsch-Esperanto Konversationsbuch (Germana Esperanto Konversacia Libro) laŭ metodo de Gaspey-Otto-Sauer aranĝita por la uzo en lernejoj kaj en vojaĝoj kun vojaĝa vortaro de J. Connor, esp. prilaboro de R. Kreuz k. Max Butin. Eldonejo: *Julius Groos, Heidelberg.* 268 paĝoj. Formato 11×15½. Tole bindita. Prezo 3 mk. or.

Bele aranĝita libro, kiu povas utili al ĉiuj germanlingvanoj, kiuj volas pliperfektigi sian esp. scion. Tamen precipe ĝi servas al komercistoj kaj vojaĝantoj, kies fako estas speciale zorgeme prilaborita (modeloj de komercaj leteroj ktp.). La esperanta eldono ne estas originala, sed aranĝita fidele laŭ skemo de la konata lernmetodo Gaspey-Otto-Sauer. Kompreneble, kvankam la ĝenerala impreso de la libro estas favora, kaj la lingvaĵ aferoj estas sperte pritraktitaj, — oni ankaŭ renkontas "kuriozaĵojn" — ŝajne neeviteblajn en tiaspecaj libroj. Mi citu jenan frazon sur pĝ. 3: "Ĉu la knabinoj estas havintaj lakton?" (Tre dusenca!) La prilaborintoj ne timis apliki div. neologismojn, pri kies neceseco oni povas dubi: *arosi* (akvigi, surverŝi), *fuĝi* (forkuri aŭ fuĝi), *grajli* (glacie pluvi), *galiano* (gallo, gaŭlo).

La patriotaĉajn kaj religiaĉajn (atavismajn) frazojn ni indulgu al la aŭtoro, ĉar (kompreneble) la verko estas burĝideologie aranĝita. Kiun ne ĝenas tiu truda propagando por burĝa mondordo, povas trovi utilon en la libro. *N. B.*

Gazetoj

Enpresis div. notojn kaj artikolojn: Basler Arbeiter-Zeitung, 16. jan. Sächs. Arbeiter-Zeitung, Leipzig, 21. 1., 23. 1.

Nova Gazeto. *Reklamo,* internacia esperanta komerca reklamĵurnalo, 8 paĝoj, formato kiel "Sennaciulo", Adreso: Vl. Georgiev, str. Skobelev 38, *Rusĉuk,* Bulgario. Ricevebla kontraŭ pago de la poŝtaj elspezoj. Kun multaj anoncoj de firmoj.

Represis artikolojn: Tverskaja Pravda — Tver: 2. 12. 24: Infanlaboro en Ĉinio (S. 9), Patrino kaj infano (S. 8), Labor ista vivo en Latvio (S. 11), El Ĉekoslovakio (S. 11). 10. 12. 24: Kruelaĵoj de germana tribunalo (S. 7). 11. 12. 24: Al tutmonda kemilaboristaro (S. 5). 17. 12. 24: El Finnlando (S. 10). 24. 12. 24: Blanka teroro en Estonio (S. 11). Nigra kaj blanka (S. 6). 26. 12. 24: Hungario (S. 9, 10). 31. 12. 24: Vizito al la tombo de K. Marks (S. 4), Kapitalismo en Ĉinio (S. 7).

AĈETU LA LITERATURON DE SAT!

Proleta Literaturo

La Oficejo Internacia por Interligo de l' Proleta Literaturo alvokas ĉiujn organizaĵojn de laborista aŭ kamparana proletliteraturo por ke ili interligiĝu kun la Internacia Oficejo en Moskvo.

Ĝi instigas ĉiujn proletojn kiuj interesiĝas pri nova, socia literaturo, kiuj deziras ke naskiĝu multaj proletaj poetoj, literaturistoj el la ĉeloj de fabrikejo, oficejo, vilaĝo; ĝi instigas ilin starigi grupojn kaj interrilati senpere kun nia Centro.

Nia oficejo kunligas jam kelkajn rusajn organizaĵojn kaj ankaŭ multajn laboristajn klubojn de proleta kulturo.

Vivu la laborista-kamparana proletliteraturo!

Vivu la laboristaj korespondantoj!

Prezidanto de l' Oficejo: A. Lunatĉarski.
Membro de l' Oficejo: E. Lakoste.
Sekretario de l' Oficejo: S. Valaitis.

Adreso: Internacia Oficejo por interligo de l' proletliteraturo, "Gosizdat" Roĵdestvenka n.o 4, Moskvo.
(Mencii SAT-informservon!)

FARIĜU AKCIULO DE LA ELDONA KOOPERATIVO!

DOMO
de
MEDICINA LABORANTO
(Adreso: LENINGRADO, Sovet-Unio, Inĵenernaja 9)
deziras korespondi kun medicinistoj kaj laboristoj de ĉiuj landoj pri higienaj, medicinaj, politikaj kaj aliaj temoj.
Skribu legeble! — Respondo garantiata!

ĴUS APERIS LA FEBRUARA KAJERO DE
SENNACIECA REVUO
MONATA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
LITERATURO — SCIENCO — PEDAGOGIO
EL LA ENHAVO:
Jean Tousseul: Alegorio pri la Bona Punlaborulo. Trad. L. Bergiers. — *J. Zevin:* Infekta frenezeco. Trad. G. Bransburg. — *N. Nekrasov:* Fablo pri gilotin-ŝraŭbeto. Vers. — *Mark Starr:* La brita dramo kaj la verkoj de George Bernard Shaw. — *Aug. Strindberg:* El "Katekismo por la malsupera klaso". Trad.M. Muribo. — *N. A. Iljin:* Seksosignoj kaj mekanismo de ilia formado. — *E. D. Ajzberg:* Lukto por la tempo. — *Francisco Ferrer:* La renovigo de l'lernejo. (1) Trad.
Jarabono: Argentino 3 pesos; Aŭstrio 35 000 kr.; Belgio 12 fr.; Brazilo 6 milr.; Britio 60 penc.; Bulgario 80 lev.; Ĉekoslovakio 25 kr.; Danio 5 kr.; Estonio 250 mk.; Finnlando 30 mk.; Francio 10 fr. fr.; Germanio 2,50 mk. or.; Hispanio 6 peset.; Hungario 2,50 kr. or.; Italio 12 lir.; Japanio 2 jen.; Jugoslavio 50 din.; Latvio 3,50 lat.; Litovio 5 lid.; Nederlando 3 guld.; Norvegio 7 kr.; Polio 2,50 zlot.; Portugalio 15 esk.; Rumanio 120 lej,; Rusio 1,25 rubl.; Svedio 3 kr.; Svisio 5 fr.; Usono 1,50 dol.
ADMINISTRACIO DE S. A. T.

Jarabono: **Argentino** 6 pesos; **Aŭstrio** 120000 kr.; **Belgio** 36 fr.; **Brazilo** 13 milr.; **Britio** 110 penc.; **Bulgario** 220 lev.; **Ĉekoslovakio** 60 kr. ĉ.; **Danio** 10 kr. d.; **Estonio** 650 mk.; **Finnlando** 70 mk.; **Francio** 35 fr. fr.; **Germanio** 8 mk. or.; **Hispanio** 13 peset., **Hungario** 8 kr. or.; **Italio** 36 lir.; **Japanio** 4.50 jen; **Jugoslavio** 130 din.; **Litovio** 16 lid.; **Nederlando** 6 guld.; **Norvegio** 14 kr. norv.; **Polio** 8 zlot.; **Portugalio** 40 esk.; **Rumanio** 350 lej.; **Rusio** 4 rubl. or.; **Svedio** 8 kr. sved.; **Svisio** 10 fr. svis.; **Usono** 2.50 dol. — Ankaŭ ¼ jare abonebla.

Presejo: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG